4057

JOAQUIM ALBANELL Y VILAS

LA FIRMA EN BLANCH

Drama en un acte y en prosa

Any 1912

Tipografía C. Gisbert. — Nou S. Francesch, 22.
BARCELONA

JOAQUIM ALBANELL Y VILAS

LA FIRMA EN BLANCH

Any 1912

Drama en un acte y en prosa

ENDRESSA

A la companyia Dramática del Centre Social de Bethlem, com a penyora de afecte y consideració, dedica aquesta humil obreta

L' Autor

PERSONATGES

MOSSEN JOSEPH

Sacerdot virtuosissim de 50 á 60 anys

D. VICENS

Notari públich de Barcelona d'uns 40 anys

Sr. RIERA

Propietari rich de la comarca de Ripoll, poch més ó menys de la mateixa edat que l'anterior

RAMON

Dependent de D. Vicens de 22 anys

LLUIS

També dependent de la mateixa edat

GERONI

Pagés de la montanya d'uns 40 anys

VALENTI

Inspector de policía, home de mitja edat

Lloch de l'acció Barcelona. Epoca actual

ADVERTENCIA

L'autor creu excusat advertir als directors de escena, que'l paper de Ramón, malgrat ser tant curt, es molt important, y per consegüent convé que'l desempenyi un actor ó un aficionat que reuneixi les condicións artístiques necessaries.

Acte unich

El teatre representa 'l despatx de D· Vicens, Notari public de Barcelona. Deu haverhi, en lloch adequat, una taula escriptori, ab varis fulls de paper sobre d'ella, un timbre y el corresponent recado de escriure. Aprop de la taula una cadira de brassos y escampades per la escena altres cadires més senzilles. Arrimat á la paret un armari ab vidrieres y dintre d'éll varis llibres grossos que figuren ser els protocols notarials Portes laterals y al fondo. Aquesta, figura donar al rebedor de la casa, y les laterals á les habitacions de la mateixa y al departament ahont escriuen els dependents, que també comunica ab el rebedor.

ESCENA PRIMERA

D. Vicens repassant una escriptura, assentat aprop de la taula. Al cap de pochs moments entra en Lluís, que figura venir de fora.

LLUÍS D. Vicens... (*desde la porta del fons*)

VICENS Entri, Lluís, entri. ¿Ja ha fet tot lo que li he encarregat?

LLUÍS Si, senyor.

VICENS ¿Y com ha anat?

LLUÍS Passa la cosa més estranya del mon.

VICENS Expliquis, expliquis que això 'm te preocupat.

LLUÍS Primerament he anat á la casa ahont viu, ó millor dit, ahont vivía en Ramón, y m'han dit que están ab molta ansia d' éll, perque fa tres díes que no l'han vist ni'n saben res, afegint que han fet molts passos pera trobarlo y que ningú'ls en sab donar rahó.

606670

VICENS ¿Donchs, com es que no hagin vingut aquí á preguntar per èll?

LLUÍS Perque un dels dependents de vosté va dirlos que no venía ni'n sabíen res.

VICENS ¿Y les factures les ha cobrades?

LLUÍS No, senyor; no n'ha cobrada cap. Tots els clients que havíen de pagarles m'han dit que ningú s'havía presentat á cobrar.

VICENS Essent aixis, aquet xicot precisament ha de haver tingut alguna desgracia, y es necessari que fem alguns passos pera indagar el seu parader.

LLUÍS Aixis ho crech jo també, y per això, interpretant els desitjos ne vosté, m'he permés la llibertat de anar á trobar al inspector de policia de aquet districte pera enterarlo del cas.

VICENS Ha fet bé. ¿Y qué li ha dit?

LLUÍS M'ha dit que era amich de vosté y que dintre pochs moments vindría á posarse á les seves ordres.

VAL. ¿Se pot passar? (*desde el fons trucant*)

VICENS Endavant.

LLUÍS Segurament ara es aquí

VICENS Ja pot retirarse, Lluís.

ESCENA II

D. Vicens y D. Valentí

VAL. Deu lo guard D. Vicens.

VICENS ¡Ola D. Valentí! Li agraeixo molt aquesta visita y li agrairé encara més que emplei tot el seu zel y la seva inteligencia pera aclarir una cosa molt misteriosa que m' está passant.

VAL. Quelcom me n'ha dit ja 'l seu dependent, y efectivament veig que es una cosa realment estranya lo que está passant ab aquet dependent de vosté. Fassi l'obsequi de posarme en antecedents, y molt será que, comptant ab els medis ab que compto, no'n traguem l'aigua clara.

VICENS El cas es el següent: Fa uns tres anys que trevallava á casa un dependent, jove molt ai-

xerit y molt treballador, en el qual tenía, y tinch encara, posada tota la meva confiansa. Moltes vegades l'havía enviat á cobrar factures importants, sens que may hagués experimentat en ell el més petit mancament. Fa tres ó quatre díes que vaig entregarli pera que les anés á cobrar, unes quantes factures que importen un grapat de pessetes, y vaig dirli que si l'endemá no podía venir á treballar, no hi feya res, perque prefería que dediqués el día á cobrar les mentades factures. L'endemá no va venir, pero no'n vaig fer cas, per la rahó esmentada; l'endemá passat tampoch, y aixó ja va extranyarme un xich; y finalment, veyent que havien passat ja quatre díes sense haverlo vist ni saber res d'ell, avuy he enviat un altre dependent á la casa ahont vivía, encarregantli que, si no'l trobava á la casa, anés á veure als clients que havien de pagar les factures pera saber si les havía cobrades. El resultat d'aquesta investigació ha sigut saber que á la casa ahont vivía no saben res d'ell, y que les factures no son cobrades. Per lo tant, jo considero segur que aquell xicot haurá tingut alguna desgracia, perque no havent cobrat les factures no hi há motiu pera pensar mal, majorment essent els seus antecedents veritablement immillorables.

VAL. Realment es aixó un cas ben estrany, y m'admira més perque fa una porció de díes que la policía de Barcelona no ha tingut noticia de cap assessinat, ni segreste, ni desgracia de cap mena, á la que pugués atribuirse la desaparició de aquet jove.

VICENS ¿Y donchs qué hem de fer, D. Valentí, pera desxifrar aqueixa incógnita?

VAL. Fassi 'l favor de donarme una nota de la casa ahont vivía y de les persones pera les quals vostè va entregarli factures.

(D. Vicens toca un timbre y compareix en Lluís)

ESCENA III

Els mateixos y Lluís

LLUIS ¿Qué se li ofereix?

VICENS Fassi el favor de donar á D. Valentí el nom y cognoms den Ramón y la direcció de la casa ahont vivía, com també la dels domicilis de tots els clients que havien de pagar les factures.

LLUIS Encara porto la nota á la butxaca (*Se treu un paper de la butxaca y l'entrega á D. Valentí*) Aqui ho te tot.

VAL. Molt bé (*Mirant el paper*) Molt aviat tornaré á donarli compte de les meves investigacions.

VICENS Moltes gracies, D. Valentí, y li agrairé molt que emplei tot el seu zel pera aclarir aquet misteri.

VAL. Perdi cuidado, que s'hi fará tot lo possible, y molt será que no'n traguem l'aigua clara.

VICENS Li repeteixo les gracies y en vosté poso tota la meva confiansa.

VAL. Estich á les seves ordres (*allargantli la ma*)

VICENS Estiga bó y Deu el guii en la seva tasca. (*D. Valentí se'n vá*)

LLUIS Hi há 'l Sr. Riera que diu que li convé parlar ab vosté per un assumpte molt urgent. M'ha preguntat ab molt interés si encara hi havía en aquesta casa en Ramón, y al contestarli que no, s'ha mostrat molt preocupat.

VICENS Diguili que pot entrar. Tal volta ens portará alguna noticia d'ell.

ESCENA IV

D. Vicens y el Sr. Riera

RIERA Deu lo guard, D. Vicens

VICENS Deu lo guard, Sr. Riera ¿Com anem?

RIERA No gaire bé, D. Vicens. Es á dir, de salut molta gracies á Deu, pero estich molt preocupat per un cas que'm passa, que es veritablement extrany, y ara vinch á explicarli pera que V. 'm doni un bon concell.

VICENS Expliquis, home, expliquis; ja sab que jo l'aprecio molt y que lo que no faría per vosté no ho taría per ningú.

RIERA Gracies, D. Vicens, aixis ho crech. En primer lloch dech ferli una pregunta, per cert molt interessant.

VICENS Digui, home, digui.

RIERA ¿Aquell dependent que anys há que vosté tenía, y que, si mal no recordo, es diu Ramón, no es ja á casa de vosté?

VICENS No, senyor; y per cert me te preocupat, perque fa alguns díes que no sabém res d'ell, y l'estem buscant ab molt afany.

RIERA Donchs aixis la meva desgracia es segura.

VICENS Expliquis per Deu, Sr. Riera, que estich ab molta ansia pera saber lo que li passa.

RIERA Lo que 'm passa, D. Vieens, es una cosa veritablement extraordinaria y incomprensible, tractantse de un depedent de casa de vosté, que es un home honradissim y molt remirat en totes les coses.

VICENS Treguim de pena, Sr. Riera, y diguim d'una vegada lo que li está passant.

RIERA Sabrá donchs, que un día de la setmana passada, que, si mal no ho recordo, era dijous, vaig venir aqui mateix en ocasió en que V. 's trobava fora de casa. Com que jo me'n havía de entornar precisament á casa aquell mateix día, y s'acostava l'hora de sortir el darrer tren, y ademés l'asumpte que m'havía portat aqui era molt urgent, vaig explicar lo que m'intersava al seu dependent Ramón, al cual coneixía ja de temps, car, com sab vosté molt bé, soch parroquiá molt antich d'aquesta casa.

VICENS Es molt cert, Sr. Riera, vosté es un dels meus parroquians més antichs y mes apreciats.

RIERA Aixis ho crech y aixis ho reconech, D. Vicens. Lo que jo desitjava era que se m'extengués ab tota urgencia una escriptura de poders á un procurador, el nom y domicili del qual vaig indicarli, á fí de que pogués presentar al Palau

de Justicia l'endemá 'l matí un escrit d'apelació que l'advocat tenía ja extés, contra una sentencia, á parer meu injusta, que havía dictat el jutge del meu partit judicial y que 'm perjudica en gran manera. El plas d'apelació estava á punt de finir, y de aqui venía la urgencia del cas. El dependent de vosté va indicarme que era molt probable que vosté tardaría llarga estona á tornar y que, per lo tant, si jo no podía aquell día quedarme á Barcelona pera firmar la escriptura, era materialment impossible lo que jo desitjava. Llavors jo, que may he sapigut pensar mal de ningú, y menys d'un dependent de vosté, vaig manifestarli que tal volta totes aquelles dificultats quedaríen solventades si jo firmés en blanch el full de paper sellat corresponent, y si ell volía suplicar á vosté en nom meu, que tingués la bondat de fer extendre la escriptura pe poders aquell mateix día, trayentne tot seguit la copia corresponent pera entregarla al procurdor.

VICENS Estich preveyent el final de aquet cas tan estrany que 'm te preocupat y que de cap manera puch entendre. Els poders no's varen fer, y per lo tant s'ha acabat el plas d'apelació y V. ha quedat molt perjudicat. ¿No es aixó, senyor Riera?

RIERA Menys mal sería si no hi hagués altra cosa molt pitjor.

VICENS Expliquis, per Deu, que l'ansia 'm devora.

RIERA Llavors el seu dependent va manifestarme que efectivament aquell era l'únich medi de sortir del pas, pero que ell no s'havía atrevit á proposármel per delicadesa. Vaig firmar el corresponent full de paper en blanch, y va mostrarse tan amable que s'oferí á portar al endemá al matí la escriptura de poders á casa del procurador; y jo vaig marxar content y enganyat, després de haverli ofert una regular propina, que ell de cap manera volgué acceptar. Figuris, donchs, D. Vicens, quina sería la meva sor-

presa quan ahir á la tarde vaig rebre una carta del procurador, que portava la data enderrerida de dos díes, dientme que l'endemá finía 'l plas d'apelació, que no havía rebut els poders, y que li indiqués á quin notari devía dirigirse pera reclamarlos.

VICENS Aixó mateix es lo que jo'm temía.

Riera Esperis, D. Vicens, esperis, que encara no som enlloch, perque ara vé lo pitjor del cas. A la hora que vaig rebre la carta havía ja passat el darrer tren, y per consegüent m'era impossible venir á Barcelona fins aquet matí. Jo, com V. pot compendre, estava molt preocupat, y á fí de que ningú m'amohinés, y sobre tot pera dissimular la meva preocupació á la meva esposa, que está molt delicada de salut, vaig sortir del poble y sens adonarmen, caminant d'esma, vaig anarme allunyant, fins que, posta ja la llum del día, vaig trobarme en un lloch bastant solitari, y quan vaig girarme pera tornar cap al poble, vaig adonarme de que em seguía'ls passos un home de mala fatxa, completament desconegut per mi, el qual cridantme pel meu nom, va dirme lo següent: «Jo, senyor Riera, he de comunicarli un assumpte que li intessa molt, y per lo tant ara que ningú'ns destorva, vaig á ferho ab permis de V.» Podeu parlar ab tota llibertat, bon home, vaig contestarli jó, pensant que tal volta m'havía equivocat al judicar aquell home per la primera impresió que va ferme, que no era gaire favorable pera ell. Llavors ell va continuar dient. «Ha de saber, donchs, senyor Riera, que ha vingut á les meves mans un full de paper sellat, firmat en blanch per vosté, y aquet paper m'ha costat molts diners. Com vosté pot compendre, jo en aquell full de paper hi puch posar lo que'm doni la gana; hi puch extendre un pagaré d'una quantitat molt crescuda, ó hi puch escriure altres coses pitjors pera vosté. ¿Li convé recuperarlo? Si es que li convinga

diguim quina cantitat n'ofereix, y si l'oferta es acceptable, jo li entregaré'l paper y.... santes paus .... quedarem dos bons amichs.

VICENS ¡Deu meu! ¡Deu meu!... Això es terrible pera vosté, y encara més pera mi, Sr. Riera! Es ve. ritablement intolerable que en el meu despatx, ahont may s'hi ha fet, ni consentit la més petifalsesa ni ilegalitat, s'hi hagi tramat ara una vilesa com aquesta. Cregui, Sr. Riera, que si puch descubrir el parader d'aquet infame hipócrita que durant tant temps ha sapígut fingir una honradesa que no tenia, he de fer un escarment terrible. Continúi, Sr. Riera, la seva relació y dispensi que'l hagi interromput, perque això m'exaspera.

RIERA De moment vaig quedar tan sorprés que no vaig tenir paraula pera contestar; pero, un cop refet un xich de la sorpresa, el meu primer impuls va ser tirármeli al demunt y arrencarli á la viva forsa aquell maleit paper, causa de la meva desgracía; pero ell va compendre la meva intenció y fentse un pas enrera, va dirme: «Sr. Riera, es en vá lo que vosté intenta; en primer lloch perque soch més valent que vosté y vaig previngut; quan vosté segurament no hi vá; y en segon lloch he de manifestarli que he tingut la precaució de no portar el paper sobre meu; el tinch molt ben guardat, perque sé lo que val. Vinch en só de pau y no en só de guerra, y per lo tant conech que l'assumpte es interessant y no vull sorpendre la seva bona fé; y ademés ja suposo que vosté no porta á sobre els diners que val l'objeete de que's tracta. Li dono tres díes de temps pera pensarshi. D'avuy á tres dies en aquesta mateixa hora, si fa pensament de portar avant el tracte, sigui aqui mateix y procurarem ajustarlo, y molt será que no's entenguem. Respete á la manera de fer el pago, ja li donaré instruccions clares y precises. Finalment una cosa dech advertirli pel seu bé, y es que desisteixi de tot

intent de vigilancia y de resistencia, perque si això li passés pel cap, llavors intervindría en la qüestió un nou subjecte que sería el tercer de la discordia; y aquet subjecte la resoldría en perjudici de vosté. ¿Veu? el nou subjecte de que li parlo es aquet; som molt bons companys y may ens separem per res». Y dient això va treures de la butxaca un descomunal ganivet, la fulla del qual va lluir sinistrament ab la claror de la lluna que en aquell moment sortía per demunt de la montanya vehína. Y lleuger com una daina, va desaparéixer del meu devant sens donarme temps de dirli una paraula. Ara, D. Vicens, ja ho sab tot y espero de vosté que'm dirá ab tota conciencia, com advocat y com amich, qué es lo que tinch de fer.

VICENS Dech confessarli, Sr. Riera, que això es un cas tan repugnant y tan inesperat per mi, que'm posa en una veritable confusió. A vosté'l posa en un gran compromis, del qual es molt dificil sortirne bé y á mi'm posa en greu perill de perdre la bona fama de que disfruta aquesta casa, en la qual ni durant l'exercici de la meva carrera, ni durant el temps en que l'exerciren el meu pare y'l meu avi, que tots eren notaris com jo, s'hi ha comés la més petita falsesa ni s'hi ha donat cap motiu de queixa á ningú.

RIERA Ja pot compendre, D. Vicens, que no li dono cap culpa á vosté, perque estich seguríssim de la seva honradesa; únicament li demano consell pera sortir del apuro.

VICENS Gracies, Sr. Riera; li agraeixo molt aquesta declaració que'm honra en gran manera. Lo primer que hem de fer es buscar á tota costa l'autor d'aquet crim, al miserable hipócrita que'ns ha trait tan villanament y hem de trobarlo valdement s'hagi amagat á les entranyes de la terra.

RIERA ¿Y qué hem de fer pera lograrho?

VICENS Pochs moments abans d'arribar vosté ha sortit d'aquí un inspector de policía amich meu, al

qual he encarregat que'l busqués á tota costa perque'm creya que havia estat víctima de alguna desgracia, pero llavors ignorava tot lo que vosté m'ha contat ara. Lo millor que podem fer, á fi de no perdre temps enviantlo á buscar, es anar á trobarlo, y vosté li explicará tot lo que m'ha contat á mi, á fi de que redobli els seus esforsos, ja que la cosa ha cambiat completament d'aspecte; y ademés anirem á trobar altres persones que poden ajudarnos en la tasca de trobar aquest miserable autor de tanta vilesa.

RIERA Estich á les seves ordres pera tot lo que crega convenient.

(D. Vicens toca'l timbre y compareix en Lluís)

ESCENA V

Els mateixos, Lluís y aviat Geroni

Lluís ¿Qué se li ofereix?

VICENS Miri, Lluís: repassi aquesta escriptura que hi há demunt de la taula, que jo he de sortir ab el Sr. Riera; si vé algú pera alguna escriptura, prengui nota V. mateix, y si'm volen veure á mi, digui que no trigaré pas molt á tornar.

Lluís Está molt bé

GERONI ¿Se pot entrar? *(Desde'l portal del fons)*

VICENS Ola, Geroni, entreu, entreu.

GERONI Deu los gord á Vs. ¿Cóm ho passa D. Vicens?

VICENS Bé gracies á Deu y vos, Geroni? *(á part)* En mala hora ha vingut aquet bon home.

GERONI Jo de salut també vaig bé, gracies á Deu, pero em passa un cas tramendu que no sé pas com ho tinch de fer; vinch á veure si vosté m'hi donará un cop de ma pera sortirme del enredo.

VICENS Mireu, Geroni, ara jo he de sortir de precís ab aquet senyor per un assumpte molt urgent, peró no trigaré pas molt á tornar. Si voleu esperarme podeu entretant explicar lo que us passa á n'aquet jove dependent meu, que es de tota confiansa, y com que també estudia per advocat y sab

la obligació, y tal volta já os podrá dir lo que heu de fer respecte al cas que us passa; y si voleu. podeu tornar dintre una estona, que ja estaré disposat á escoltarvos.

GERONI Molt bé diu, D. Vicens. Essent aixis, jo'm quedaré aquí y explicaré á'n aquet senyor el cas que'm passa, que es molt tramendu.

VICENS Donchs fins á després, Geroni; y tot ho arreglarem, si Deu ho vol.

GERONI Ab vosté confío, perque sé que es un bon home y que no'm trairá pas.

VICENS Donchs ja estem entesos, y fins á després. Estich á les seves ordres, Sr. Riera.

RIERA Y jo á les de vosté.

VICENS *(Ap. á Lluís)* Escoltil ab paciencia, Lluís, que es un bon home, si bé un xich pesat; peró m'ha fet algún favor y li estich agrait.

LLUÍS Perdi cuidado.

VICENS Adeussiau, Geroni; ja'ns tornarem á veure aviat, si á Deu plau.

GERONI Estigueu bons y Deu os gordi de mal y Sant Antoni.

RIERA Passinho bé.

LLUÍS Estiguin bons.

(D. Vicens y Sr. Riera se'n van pel fons)

ESCENA VI

Lluís y Geroni

LLUÍS Senteuvos, bon home, senteuvos y si teniu á bé explicarme lo que us passa, os donaré'l consell que'm sembli més prudent, *(En Geroni s'asseu aprop de la taula al devant den Lluís)*

GERONI Lo que'm passa, senyó, es una cosa molt grossa, molt grossa, tan grossa, que casi bé no li goso dir.

Lluís Home, podeu dir lo que volgueu, que, gracies á Deu, ja estich curat de espants.

GERONI Ja m'ho penso ja que esteu curat de espants, perque aquí vostés en sentiu de verdes y de madures.

LLUÍS Sí home sí; aboqueu tot lo que os fassi pena, ab la seguretat de que no heu d'espantarme.

GERONI Oh ja ho faré ja, perque D. Vicens m'ho ha dit que li podía contar tot y jo ab D. Vicens hi tinch molta confiansa.

LLUÍS Ja n'hi podeu tenir perque es un bon home.

GERONI Bé prou que ho sé, sant cristiá. Cada istiu vé á passar una temporada al meu poble, anem á cassar junts les perdius y no's dóna pas gota de vergonya de passar al meu costat pels carrers del poble.

LLUÍS Es un home molt senzill; no ha conegut may l'orgull.

GERONI Y ademés encara hi há un atru motíu d'estimació entre nosatrus.

LLUÍS Pot ser si *(A part. Veyam si arribaré á saber lo que vol aquet bon home)*

GERONI Una vegada, trobantse al poble ell y la seva senyora, estaven molt apurats perque una didota dolenta que'ls criava una nena molt bufona que tenían, els vá marxar sens com vá ni com costa, y llavors la meva dóna, que Deu la perdó, li vá donar mamá una pila de dies.

LLUÍS Aixis si que os ha de estar agrait D. Vicens.

GERONI Penso que'm faría quelsevol favor.

LLUÍS ¿Donchs, segons dieu, heu quedat viudo, Geroni.?

GERONI No senyó, no; jo no ho he pas dit aixó, es que ho heu entés malament.

LLUÍS Com que, parlant de la vostra dona heu dit Deu la perdó.

GERONI Aixó si que ho he dit, y aqui está el pot de la confitura; perque prou ho necessita que Deu la perdoni perque ha fet un mancament molt gros; molt gros, senyó, molt gros.

LLUÍS ¿Y donchs, qué os ha fet, Geroni?

GERONI Espanteuse, senyó, espanteuse; ¡m'ha fugit de casa!

LLUÍS ¡Caram! si que es serio aixó.

GERONI ¡Oh! ja li he dit que era una cosa molt grossa lo que'm passa.

LLUÍS ¿Y se n'ha anat sola?

GERONI Jo penso que si.

LLUÍS Aixis la cosa ja no es tan greu, perque val més sola que mal acompanyada.

GERONI Es veritat, peró de totes maneres no havía de marxar de casa, perque la dóna que es com cal no s'ha de moure del costat del seu marit.

LLUÍS Peró, algún motiu devía tenir que hagi prés aquesta resolució. ¿Qué li heu fet algún mal tracte?

GERONI Bonament... si senyó, ja li vaig fer un mal tracte, perque li vaig trencar el mánech de l'escombra á l'esquena.

LLUÍS ¡Oh caram!; aixó ja muda d'especie. Aixis la pobra dóna no té tanta culpa com aixó.

GERONI Es que ja s'ho mereixía que li donés una bona sumanda. Figureuse que va dirme lladre; y jo de lladre no ho he estat may, perque, mal me está'l dirho, peró he sigut sempre un home molt honrat.

LLUÍS Ja m'ho penso ja, Geroni; peró, ¿de que vá venir que os tractés tan malament?

GERONI Ja li explicaré tot ben net y clar, perque, mal m'está'l dirho, peró may m'ha agradat de dir mentides.

LLUÍS Ben fet, Geroni, ben fet.

GERONI Jo, mal m'está'l dirho, peró sempre he tingut la taleya de gonyar algún cortet, bé y honradament. Veyent que'l negoci de la terra no anava gaire bé, perque cada any s'esgarraven les cullites y'ls trunfus no'm valíen cap diner, perque eren molt lluny de ports per no haverhi cap carretera que arribi al poble, vaig fer el pensament d'empleyar ab algún negoci els pochs cortus que tenía; y com que en el nostre poble no hi havía cap porquería, vaig fer pensament de plantarne una, y m'hi vaig gastar casi bé tots els cortus que tenía, peró, á la veritat, ¡es una porquería que fa molt de goig.

LLUÍS ¡Ay ay! ¿Una porquería que fa goig? Yo sempre havía cregut que totes les porqueríes feyen fastich.

GERONI Donchs cregueu que la de casa fa goig de debó. Fins vaig fer posar pedra *malva* sobre'l taulell.

LLUÍS Peró ¿qué rediable vé á ser aqueixa porquería que fá tant goig?

GERONI Home, es molt senzill; es una botiga pera vendre carn de porcu.

LLUÍS ¡Ja.. ja. ja..! (*Rient*) Ara sí que m'heu fet gracia, Geroni. Nosaltres d'aixó en diem una tocinería.

GERONI Perque aquí á Barcelona tots sou empeltats de castellá. Al nostre poble dels porchs ne diem porchs y no'n diem tocinos, y per lo tant de les botigues ahont se ven carn de porch en diem una porquería, y no una tocinería, que sería molt mal dit.

LLUÍS Teniu rahó, Geroni; m'heu convensut y veig que heu parlat molt bé y que sou un bon catalá.

GERONI Sí senyó, sí que ho soch, y já'n vinch de mena, encara que, mal m'está'l dirho, perque el meu pare y'ls meus avis, que al cel sigan, també ho eren tant com jó. Ni jó ni ells hem volgut llegir res que no fos escrit en catalá, per més que, mal m'está'l dirho, tots hem sapigut un xich de lletra. El meu avi sempre deya que el catalá deu ser la llengua que's parla al cel, y un día va tenir una rayerta molt forta ab el senyó Rectó perque deya la Missa en llatí. Y jó crech que'l meu avi tenía rahó, perque tenint una llengua tant bonica com es la nostra, ¿quina necessitat tenim de enmatllevarne una de forastera, que no la entenem ni la volem entendre?

LLUÍS ¡Molt bé, Geroni, molt bé! os expliqueu com un Ciceró.

GERONI Jó, mal m'está'l dirho, peró el castellá no l'entench ni'l vull entendre, y may he volgut tenir tractes ab aquells que no saben dir setze.

LLUÍS Ben fet, Geroni, ben fet. (*Ap.*) Aquest home, malgrat els seus romansos, no deixa de serme simpatich.

GERONI Peró tornem al cas, que jó m'havía distret, perque parlant de les coses de la nostra terra

sempre'm surto de cistella.

LLUÍS ¿Y qué penseu fer ara, Geroni?

GERONI Aixó es lo que vuy que V.'m digueu, qué es lo que tinch de fer.

LLUÍS ¿No sabeu ahont pot haver anat la vostra dona?

GERONI De segú que deu ser á Barcelona, perqué aquí hi viu un capellá que's diu Mossen Joseph Satorra, que havía sigut Rector del nostre poble, y nosatrus li deyem el Pare Pedás, perque quan hi havía qüestions en alguna casa, ell tot ho arreglava; y estich més que segur que haurá anat de dret á casa seva pera explicarli'l cas á la seva manera, y demanarli que'm passés una bona repulsa, peró sense dirli que m'ha dit lladre, que es lo que més m'agravía, perqué jo permeto que m'ho diguin tot; no'm fá res que em diguin gamarús, gandúl, burru y fins cul d'olla, peró lladre, de cap manera ho consento, perque no ho sóch ni ho seré may si Deu no'm quita'l seny.

LLUÍS ¿Peró de qué vá venir que os digués aqueix mal nom?

GERONI Perque li vaig trobar amagat á dins de la márfega un mocadó plé de pessetes, y les hi vaig pendre perque eren meves, tota volta que es segú que les havía anades rampinyant de mica en mica del calaix de la botiga.

LLUÍS Donchs, mireu, Geroni, lo que heu de fer es anar á trobar á Mossen Joseph, que efectivament es un sant home, com me consta molt bé, perque es amich de Don Vicens y vé tot sovint á n'aquesta casa, y estigueu segur que ell ho arreglará tot bé y santament.

GERONI Peró si li trobo á n'ella y vol tenirme llenga, no'm sabré estar de donarli una altra sumanda, perque, mal m'está'l dirho, per lladre no vull pasarhi.

LLUÍS No tingueu por, home, no tingueu por; já se'n retractará; Mossen Joseph li fará un sermonet y tot quedará arreglat.

GERONI Si no fos perque'ls civils son casi tots castellans y per aixó no'ls puch dragar, m'agradaría que

la portessen á casa lligada com un criminal.

LLUÍS Home, no ho podeu pendre aixis, que aixó sería una falta de caritat.

GERONI Aixis no'm tornaría á dir lladre.

ESCENA VII

Els mateixos y Mossen Joseph

Mn. Jos. ¿Se pot entrar? *(desde'l portal)*

LLUÍS Endevant.

Mn. Jos. Deu els guardi de mal.

LLUÍS Deu lo guard, Mossen Joseph.

GERONI ¡Ay carat! ¿Mossen Joseph hi tením aquí?

Mn. Jos. !Ola, Geroni,! ¿Qué tal? ¿cóm anem? *(posantli la ma á l'espatlla)*

GERONI *(Un xich avergonyit)* Bé, gracies á Deu. ¿y vosté?

Mn. Jos. Jo també, gracies á Deu, per ara vaig tirant y atravessant aquesta vall de llágrimes. De penes y trevalls may ne faltan, peró si se saben pendre ab paciencia, ens serveixen de mérits pera guanyar el cel.

GERONI !Ay Mossen Joseph! Ja te rahó ja de dir que de penes may ne faltan. Ara mateix explicava á n'aquet senyó, que n'estich passant una de molt grossa, y estava á punt de venir á casa de vosté pera que mirés d'arreglarho d'una manera ó altra.

LLUÍS Sí, ¡pobre Geroni! Está tot capficat pel cas que li passa, y jo li he aconsellat que vingués á explicarli á vosté pera que li donés un bon consell.

GERONI Aixó sí que es cert, Mossen Joseph, y si triga un instant á venir ja'm trobava fora, perque jo ab vosté hi tinch molta confiansa.

Mn. Jos. Ja ho sé, ja, Geroni, lo que os ha passat. Volieu dirme que la vostra dóna os ha marxat de casa per lo que vos sabeu millor que jó. Pero tinch la satisfacció de podervos dir que os en podeu entornar ben tranquil, perque la María ja está en camí del vostre poble, disposada á donarvos satisfacció de tot; peró es precís que

os diga que vos també teniu molta culpa, Geroni, perque si ella te un genit una mica fort, lo qual fa que alguna volta digui ó fassi alguna inconveniencia, os heu de fer cárrech de que no es un matxo ni una mula, que s'han de adoudar á garrotades, sinó que es una bona dóna y una bona cristiana, y per consegüent no es mereixedora de que per una petita falta se la tracti tan malament.

GERONI Peró, ¿ja ho sab, Mossen Josseph, que vá dirme lladre? y jo, mal m'está'l dirho, de lladre no ho he estat may.

Mn. JOS. Ja ho sé, Geroni, ja ho sé tot, perque ella, pobra dóna, tot m'ho ha contat, y reconeix que té culpa, peró el cástich no es proporcionat ab la falta, y per aixó no heu d'extranyar que jo hagi escrit una carta al Rector del vostre poble encarregantli que os passi una bona repulsa, perque la mereixeu, Geroni, la teniu ben merescuda.

GERONI ¿Y donses jo, qué tinch de fer ara, Mossen Joseph?

Mn. JOS. Tornárvosen á casa vostra com més aviat millor, y viure ab pau y tranquilitat, com Deu mana y com si res hagués passat; y quan vegeu al senyor Rector, digueuli que ja os heu vist ab mi y que tot está arreglat bé y satisfactoriament.

GERONI ¿Y vol dir que ella no'm fará morros y mala cara y no'm tornará á dir lladre?

Mn. JOS. Os en podeu anar ben tranquil, que ella reconeix la seva falta y fará bondat de la bona. Sols falta que vos feu lo mateix.

LLUÍS Sí, sí, Geroni; cregueu á Mossen Joseph, que os dona un bon consell.

GERONI Donsas me'n vaig á veure si agafo'l primer tren y ho faré tal com ho dieu.

Mn. JOS. Aixis ho crech, Geroni, y aixis ho espero. L'haver vingut vos tan depressa cap á Barcelona m'indica que heu reconegut el mal que vareu fer y que hi posaréu remey.

GERONI Donsas adeussiau; moltes gracies de tot y dis-

penseu de la molestia,

Mn. Jos. Adeussiau, Geroni, recados al senyor Rector y que Deu vos guii y l'Angel sant.

GERONI Estigueu bons y os quedo molt agrait, perque jo, mal m'está'l dirho, soch un home molt honrat. Recados á D. Vicens y digueuli que tot está arreglat. *(á Lluís)*

LLUÍS Sereu servit.

(Se'n vá després de haver besat la ma de Mossen Joseph y encaixat ab en Lluís)

Mn. Jos. ¡Pobre Geroni! Es un bon home, peró te un genit com una pólvora y aixó devegades li fa fer algún disbarat.

LLUÍS Aixis ho he comprés ab lo que ha explicat.

Mn. Jos. ¿Y donchs, cóm es que hagi vingut aquí?

LLUÍS Ha vingut pera explicar á D. Vicens lo que li passava, y com D. Vicens havía de sortir ab el senyor Riera de Ripoll, m'ho ha explicat á mi.

Mn. Jos. ¿El señor Riera es aquí?

LLUÍS Sí, senyor; ha sortít ab D. Vicens.

Mn. Jos. Algun sant l' ha portat, perque tinch necessitat absoluta de veurel ab la major urgencia. ¿No sab si tornará?

LLUÍS Ho ignoro, peró segurament D. Vicens tornará aviat, y ell li sabrá dir.

Mn. Jos. ¿Vol dir que D. Vicens no trigará á tornar?

LLUÍS Ha dit que aviat tornaría y já tá estona que es fóra. No pot trigar.

Mn. Jos. Donchs ab permís de vosté l'esperaré.

ESCENA VIII

Entren D. Vicens y el senyor Riera

LLUÍS ¿Veu?... ja'ls té aquí á tots dos.

Vis. Rie. Deu los guard.

Mn. Jos. ¡Ola D. Vicens!...¿qué tal senyor Riera? *(Encaixant ab tots)*

Vis. Rie. Bé, gracies á Deu; ¿y vosté Mossen Joseph?

Mn. Jos. També, gracies á Deu, anem tirant sense novetat en la salut y pujant ab penes y fatichs el

calvari de la vida.

RIERA ¡Quant m'alegro de veurel!

MN. JOS. També jó m'en alegro molt, perque la presencia de vosté sempre m'es grata, peró avuy encara més, perque tenía necessitat de veurel á vosté y á D. Vicens, y Deu me'ls ha portat sense haverlos de buscar gaire.

VICENS Donchs estem á les seves ordres, Mn. Josseph.

RIERA Jo també tinch una gran satisfacció de haverlo trobat aquí, perque estich amohinadíssim per un cas veritablement extraordinari que'm passa, y vosté que es tant bó y tant prudent, me aconsellará lo que tinch de fer, y si no pot treurem del apuro al menys tindrè la satisfacció d'explicarli les meves penes.

LLUÍS ¿Se li ofereix res, D. Vicens?

VICENS No, Lluís; ja pot retirarse.

LLUÍS Passiho bé, Mossen Joseph. (*besantli la ma*)

MN. JOS. A Deu, Lluís, adeu; sigas bon minyó.

LLUÍS Estiga bó, senyor Riera (*encaixant*)

RIERA Passiho bé y que s'hi conservi.

ESCENA IX

(*Els mateixos menys Lluís*)

VICENS Fassi el favor de pendre seti.
(*Tots s'asseuen, D. Vicens á darrera la taula, de cara al públich y'ls altres un á cada costat*)

MN. JOS. Vosté senyor Riera, no s'ha pas de molestar en explicarme lo que li passa, perque ho sé perfectament ab tots els detalls.

RIERA ¿Com, es aixó possible?

MN. JOS. Sí, senyor, sí; no'n dupti pas. Y, no solament ho sé tot, sinó que ademés li porto'l remey pera sortir bé y satisfactoriament del conflicte en que's troba. Es una solució que Deu ha posat á les meves mans, sense cap merit per la meva part. De vosté y de D. Vicens dependeix que tot quedi solucionat satisfactoriament.

RIERA He de confesarli francament, Mossen Joseph. que no ho entench.

VICENS Ni jo tampoch.

Mn. Jos. M'explicaré. Vosté, senyor Riera, está desficiós, y ab rahó, perque obrant de bona fé, va posar una firma en blanch, sobre un paper sellat, y d'aixó ni ha resultat el conflicte en que ara's troba.

RIERA Es molt cert.

Mn. Jos. Donchs vegi si'l paper que vosté va firmar es aquet.

(*Se treu de la butxaca un full de paper sellat* y *li ensenya*)

RIERA Sí, senyor, el mateix. (*després d'haverlo mirat)*

Mn. Jos. Donchs desde ara está á la disposició de vosté ab una sola condició, que espero no'm negarán, ni V., senyor Riera, ni D. Vicens.

VICENS ¿Y quina es aquesta condició?

Mn. Jos. Que perdonin al delinqüent.

RIERA. No es possible.

VICENS De cap manera puch acceptarla.

Mn. Jos. No solament es possible, sinó que es molt facil, tractantse de persones crístianes y bondadoses com vostés.

VICENS L'agravi es massa gros.

Mn. Jos. Més ho era'l que'ls jueus feren á Jesucrist quan el crucificaren y no obstant, pregava per ells.

RIERA Es un crim que no té perdó.

Mn. Jos. Estich segur que Deu l'ha perdonat, y per lo tant es menester que vostes també'l perdonin. Jo'ls ho demano per les cinch llagues de Jesús, per la memoria de les seves mares, que eren unes santes, per l'amor que professan als seus fillets y á les seves esposes.

VICENS Vosté, Mn. Joseph, es massa bó, no coneix la picardía dels homes y's deixa enganyar facilment. En Ramón ha tingut por de caure en mans de la justicia, y pera evitarho, vegentse perdut, ha vingut á trobarlo á V. que es tant bó, pensant que l'enganyaría facilment, pera treurel del apuro en que's troba, pero si escapa d'aquesta, un altre día fará un crim pitjor.

Mn. Jos. Mirin, senyors: ja comenso de ser vell y tinch

molts anys d'exercici en el meu ministeri, y per lo tant. la práctica m'ha ensenyat de saber distingir quan una persona que ha fet un mancament s'en arrepenteix de veres, ó quan el seu arrepentiment es una ficció; y puch assegurar, que'n Ramón n'está arrepentit de veres. Es un bon xicot, y ...

VICENS Es un hipócrita que ha ocultat durant els anys que ha treballat á casa la seva perversitat, fingint una bondat que no tenía, y ara ha posat sobre de mi una taca que dificilment me la podré treure, deshonratme sens cap culpa meva y causant al Sr. Riera un greu perjudici; y per lo tant es precís fer un escarment. Una cosa es la misericordia y una altra la justicia.

RIERA Me taig meu tot lo que acaba de dir D. Vicens.

Mn. Jos. Escoltin, senyors, escoltin per Deu. En Ramón va fer una falta molt grossa, no ho nego, peró va ser degut á haver escoltat per un moment á un mal company, y en prova de que no volía fer cap engany, dech recordarlos que no va cobrar cap de les factures que vosté, D. Vícens, va entregarli, cosa que li era molt facil. Quan vosté, senyor Riera, va posar la firma en blanch, ell no tenía pas l'intenció de cometre la falta. Vosté, D. Vicens, aquell dia va tornar tart á casa, y á l'hora de plegar el seu treball els dependents, encara no hi era. Llavors ell se'n va emportar á casa seva el full de paper sellat pera extendre'ls poders á la nit y entregarli á vosté l'endemá l'escriptura feta pera que l'autorisés; peró va donar la malvada casualitat de que durant la vetlla un jove conegut seu va invitarlo á anar á pendre café, y després va ferlo entrar á la sala del joch, y vulgues no vulgues, va ferlo jugar. Com que ell no'n sabía, va perdre més díners que no portava; y donantse vergonya de no poder pagar, va anar jugant essentli sempre la sort adversa, fins que vegentse apurat, va haver de confessar que no tenía diners, y llavors va armarse un escandol formidable y's va veure amenassat

de mort, y no tenint altre medi pera sortir del apuro, va deixar en penyora el full de paper que vosté, senyor Riera, va firmar, que encara el duya á la butxaca; y 'ls pillets que jugaven ab ell, comprenent lo que alló valía, van acceptar l'oferta, fentne l'us que vostés saben. L'endemá, de bon matí el pobre Ramón va venirme á explicar lo que li havía passat, plorant amargament y suplicantme que'l tragués del conflicte. Jo, tenintne compassió, en vista de les seves llágrimes y del seu arrepentiment, vaig entregarli'ls diners que necessitava pera pagar el deute, y ell ab prou penes y treballs, y després de mil apuros, va recuperar el paper y me'l va entregar, suplicantme que intercedis per ell. Aqui tenen, senyors y amichs meus, explicada la verídica historia d'aquet cas, y espero de vostes el perdó, el perdó per caritat... el perdó per amor de Deu.

VICENS Peró si aixó no es possible, Mossen Joseph, perque la policía ja'n te coneixement y no hi veig medi pera arreglarho.

Mn. JOS. May falta una excusa, si's vol; segurament no se'n ha donat coneixement al Jutjat y jo m'encarrego de tot si vostés concedeixen el perdó. Jo tenía tanta confiansa en que vostés el concediríen, que he fet pujar en Ramón á dalt al segón pis ahont hi viu una familia coneguda, y allí está esperant, ab l'esglay al cor, la seva sentencia. ¡Perdó, senyors, perdó per amor de Deu!

ESCENA DARRERA

(Els mateixos y Ramón)

RAMÓN No pregui més, Mossen Joseph, no pregui més. Aquí'm tenen, senyors, aquí'm tenen á la seva disposició; fassin de mi lo que vulguin que de res he de queixarme, perque reconech la meva culpa, y tot lo que pot succeirme no será pitjor que lo que passo ara. Vinga la presó, vinga'l presiri, vinga'l cadals, si vostés

volen, que tot será més soportable que'l torment que'm dóna'l corch del remordiment que m'está rosegant les entranyes. Vostés que son gent honrada, no saben per fortuna lo que sofreix una persona de sentiments cristians quan ha tingut la desgracia de cometre una falta greu com la que he comés jó y reconeix la enormitat de la seva culpa ¡Això es insufrible, senyors, es insufrible! ¡Deu vulga que vostés may hagin de experimentar tant terrible torment! *(plora)*

Mn. Jos. ¡Perdó! senyors, perdó per caritat!

RIERA *(á part)* ¡M'está trencant el cor!

VICENS *(á part)* ¡Jó ja no puch resistir més!

RAMÓN Una cosa tan solament els suplico, y es que la meva pobre mare may sápiga la falta que jó he comés, perque la pobre, es moriría de pena. Es una santa y tot el seu amor, que es immens, está concentrat en mí. Ella ja no ho volia que jo vingués á viure á Barcelona, perqne tenía por que'm perdría, jo vaig ferli mil promeses de ser sempre un home honrat, y ¡qui havía de dirli que he arribat á ser un criminal! Descarreguin en mi tot el rigor de la seva justa indignació, que tot ho mereixo, peró respectin á la meva pobre mare, que no hi té cap culpa y que es una santa! *(plora amargament)*

Mn. Jos. ¿Encara no's resolen, senyors? perdó!... misericordia que Deu els ho premiará!

VICENS ¿Qué hem de fer, senyor Riera?

RIERA Perdonarlo, D. Vicens, perdonarlo, que jó ja estich rendit.

VICENS Ramón; allá dins *(senyalant una porta lateral)* encara están en vaga la cadira y la taula que vosté ocupava; vagi á ocuparles novament y aqui no ha passat res.

RAMÓN ¡Oh! gracies, gracies D. Vicens! ¡Gracies, senyor Riera! *(tirantse als seus peus)*

VICENS Dónguiles á Mn. Joseph.

Mn. Jos. Dónales á Deu, Ramón.

RAMÓN Vostés m'han tret d'un infern ab la seva generositat! La meva sanch, la meva vida sería

poch pera pagarlos el favor que'm fan!

Mn. Jos. Ara sí, senyors, que á Deu Nostre Senyor li podrán dir sense cap recansa: «perdonaunos les nostres culpes, aixis, com nosaltres perdonam als nostres deutors»

RIERA Jo'l perdono de tot cor, peró prometo desde ara may més posar la firma en blanch!

En Ramón, agenollat als peus de Mn. Joseph, li besa carinyosament les mans, plorant amargament; tots junts formen quadre y cau el teló.

FI

Galería del Teatre Catolich

Venda y lloguer de tota clase de obres
sense dones y arreglades

Se serveixen els caudals fets á máquina

Trajos pera totes les obres

OBRES NOVES

La Firma en blanc	(ALBANELL)
Lo Sant Crist dels criminals	"
L'Anarquía y la caritat	"
Just Castich	(TRESCASAS)

JOSEPH SUBIRANA

Gurp, 49 — Vich